

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 48

ՀԱՄԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՂԵՍԻՍԻՍԻՆ

— 0 —

Լ. ՆԱՆԻ, ՍԵՄԵՐԱՐԻ 25 1891

Սեպտ. 20ին, Կիւսիսիէ օր
կէս օրէ վերջ, Կիւսիսիէ հասանք
վերջապէս։ Օգտ. անձնութեան խո-
նար էր, և երկինք սեւ ամպերով
ամպամած։ Սնդարժ հողին վրայ
ոտք դնելէ անմիջապէս վերջ մեր
գործն եղաւ երկրաբանական կա-
յարանն փութալ՝ Մանչեսթըր
գաղտնի կառավարման հասանելու
համար։ Բայց ի գործ, կառա-
ւարման մեկնած էր արդէն. երկու
ժամի շտապ սպասել հարկ էր նոր
կառավարման վերջապէս համար։
Եւ սակայն զժողովրդին էր սպա-
սել այսպիսի պարագաներու մէջ,
Այդ երկու ժամերն միանգամ ևս
արդարացեալն արեւելեան այն
առանձին թէ՛ գէշ տարին քսան և
չորս ամիսներ կանխեալ իր մէջ։

Վերջապէս որոշեալ ժամա-
նակին չորս ամիսներ թեւերով մէկ
ժամի շտապ աշխատելէ վերջ մեզ
Մանչեսթըր փոխադրեցին ուր ան-
համար էինք մեր հարեւանակա-
նակներէն։ Բայց օրը տարածա-
մած գործով երկուշաբթի աւուր կը
մնար այդ, ուստի օրուան միացեալ
մասը պարտէինք հանգստանալու
յայտալին։

21 Հետեւեալ օրն օգտ. բաւա-
կանութեամբ էր, թէ՛ արեւ չէր
փայլէր այդ գործընթացով լեցուն
միջոցաւորին մէջ. և արդարեւ
արեւը շատ քիչ անգամ ցոյց կու-
տայ իւր գեղեցիկ վեհ. Թարգմանչե-
ալիստիւնէն։ Ճաշի ժամանակացած էր
երբ պատու. ունեցող ստանդին ան-
գամ այցելել գիրք. Հայր Պարոն-
եան սո շատ երկուշաբթի օրն
պատու. երկուշաբթի օրն անհամար
մեծ փառքով անցանք մեր հայր-
անքին։ Մանչեսթըր և Ամերիկայի
Հայր Պարոն Կոնստանտինով իրենց
ընտել. ոչ միայն առանձին թեւ-
երով անցանք մեր հայրանքին, այլ
երկուշաբթի օրն անհամար մեծ
փառքով անցանք մեր հայրանքին։
Սեպտ. 22ին օրն անհամար մեծ
փառքով անցանք մեր հայրանքին։
Սեպտ. 23ին օրն անհամար մեծ
փառքով անցանք մեր հայրանքին։
Սեպտ. 24ին օրն անհամար մեծ
փառքով անցանք մեր հայրանքին։
Սեպտ. 25ին օրն անհամար մեծ
փառքով անցանք մեր հայրանքին։
Սեպտ. 26ին օրն անհամար մեծ
փառքով անցանք մեր հայրանքին։
Սեպտ. 27ին օրն անհամար մեծ
փառքով անցանք մեր հայրանքին։
Սեպտ. 28ին օրն անհամար մեծ
փառքով անցանք մեր հայրանքին։
Սեպտ. 29ին օրն անհամար մեծ
փառքով անցանք մեր հայրանքին։
Սեպտ. 30ին օրն անհամար մեծ
փառքով անցանք մեր հայրանքին։

Բոլոր ատենախօսներէ վերջ
խօսքն առաւ Արթ. Հայր Պարոն-
եան օր շնորհակալութիւն յայտ-
նեց Ամերիկայի Հայոց պատու-
րակին և մասնաւորապէս Ամե-
րիկեան Հայ գաղթականութեան
որդ իրենց Պարոնաւորին արեւ-
նակից եղբայր սիրուն համար
շնորհակալութեան ուղերթը կը զըն-
կէին Վեհ. Շահին առանձին պատ-
ուրակի մը ձեռքը։ Արթ. Առե-
նաբանն գովեց Ամերիկեան Հայոց
այս օգտակար ձեռնարկն ու օրհ-
նեց զանոնք։ Ժողովը փակելէ
վերջ առանձին երկար տեսակցու-
թիւններ տեղի ունեցան և կէս
գիշերն անցեր էր երբ «Կոնստան-
տինով» քաղաքը տալուարեւմտեան
մը ներքեւ։

25 Հետեւեալ օրը թողուցինք
Մանչեսթըրն Լոնտոն երթալու
համար ընկերակցութեամբ Տ. Մ.
Փորթուոլթիսի, Անգլիոյ մայրա-
քաղաքին մէջ մեր առաջին գործն
եղաւ զՏ. Պարթուոլթիսի եր-
թալ։

ՄԻՋ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ԳՈՐԾԻ ՊԵՏԸ

Ո՞վ է պետը, միթէ այն է որ շտապեալն չէ հաւանք,
որ իւր ինկնտ ու իւր կարծիքներ յամալ կերպով է յարգած,
եւ որ մինչ իսկ յանդիմանաւ մեր Հայ ազգի պատմութեան
Լոնտոն թէ՛ տար զորոքած կը կարծաւ ուղղութեան։

Ո՞վ է պետը, միթէ այն է որ խոստացաւ որդադրել,
«Պատմութեան Հայոց Աղբիւր» չէր շնորհիւ վերանշարժել,
Գրեթէ յայտնել թէ՛ նախահայր Հայկին մեր չէր Հայ բնաւ,
Այլ նա էր լուսն Գաղթիկացի, և ոչ մեր Հայ ազգին հաւ։

Ո՞վ է պետը, միթէ այն է որ երբեմն ուխտած էր,
երբեք... երբեք... սուր... և այն սին խոստումներ ընդ
երբ այն օրէն շատ մը ամիս և տարիներ տալեցան,
իւր կեցիւ ու իր կեցիւ խոստումներ ի մէջ օլ ինքն կեցան։

Ո՞վ է պետը, միթէ այն է որ կեցիւ ճառեր խոսելով,
և որոնք իւր անպատեան «ճառ» մտածելով զգրկելով,
Միշտ գրած է և չէր լսում ի խորիմով անխմբաբար,
երբեք իմ ճանդիման թաղալ, բայց խորեւ մտադիր։

Չէ, իմ հայից, այն որ պետ է մեր Ս. Գործին է տարբեր,
նա խոհեմ է, գործ չեղած, փորձի բովն է անցեր,
Անձնութեան է, խորհրդաւոր Հայոց շահը միշտ խորհող,
Հայաստանին լուս. հաւանք է, աշխարհ տեսած նորահայր։

Գտն և հինգ երկար ամեր նա շարունակ գործած է,
Ազգի սիրտն նա ամեն բան տուն, բնական մտածած է,
Անցեալին մէջ իւր գործերը ցորենի պէս նա ցանցեց,
որ առ տակաւ տրոխեւոր ծիւ և բարձր արժանեց։

Բայց թող չըսեն Հայոց համար որ այդ ամեն շղթայով,
Դեռ կը խորունկ խորհրդեցին, խոր թնայ մէջ խորհրդով,
Չէ, չէ, արդէն արթնացած է նա կը զգայ և իւր վճակ,
Պիտ' խորտակէ և իւր շղթայն, պիտ' լուսն լուսն իւր հաւանք։
Արեւելիս Բ. Ք.

23 Եւր. 91

ԹՈՒՐԿԻՆԻ ՍՏԻՄԵՆԻՆԻՆԻՆ

Այս վերնագրի տակ մի պատ-
կերագրող և ընդարձակ յօդուած
կը կարդանք Կոնստանտինով հան-
դիման Հայկեանքի ամաց թուան
մէջ՝ Օսման պէյ անուն անձնէ մը
գրուած, որոյ նկատմամբ, իբր
Հայ լրագիր պարտաւորութիւն
կգգամբ մի քանի խօսք ընել՝ նե-
րողութիւն խնդրելով կանխաւ
Պ. Յօդուածագրէն որն գուցէ
պիտի ստուգուիմք վտայնեմ մի
քիչ մեր ներկայ յօդուածով։
Կոնստանտինով հանդիման խո-
րագրութեան մէջ օրէնք կայ երբ
ամեն նոր աշխատակից պատկեր-
նու համաձայն կենսագրութիւնն
և հրատարակել անոնց առաջի
յօդուածին հետ միասին՝ յօդուած
ընթերցող հասարակութեան, և
կամ ի քաղաքներուն նորեկ աշ-
խատակիցին։ Այս օրէնքին համա-
ձայն մեր Օսման պէյն պատկեր-
նու կենսագրութիւնն ևս հրատա-
րակուած կայ նոյն հանդիման 682րդ
երեսի վրայ, ուսկէ կըսենք մեր
քննադատելի յօդուածն Օսման-
եան թուանցէ մը պատկերին տա-
կէն սկսած։

Հարկ է ըսել նախ թէ մենք և
ոչ մի բան պիտի ուզենք գրել յիշ-
եալ յօդուածին դէմ և եթէ Օսման
պէյ իւր այս պատկերն ու կեն-
սագրութիւնն, զժողովրդար կամ
բարեբաղդարար, հրատարակել չի
տար այդ ձախող յօդուածին հետ,
վստիմք, այդ պատկեր և կենսա-
գրութիւնն որ արտասպառած է ի
ստորին կը ներկայանան մի կարեւոր
Հայ անհատ Ամերիկեան գաղթա-
կանութեան մէջ։

Օսման պէյ անուն տակ պահ-
ւող այս անձն որոյ հայրն երկար
ժամանակ վարած է և է այժմ ազ-
գայական Հայ բողոքական հասա-
րակութեան, ի կոստանտինով
լիս, — անգամ մ'է քաղաքին Հայ-
կական Միութեան, քարտուղարն
է Ս. Լուսաւորիչ մատուց, ասե-
նապետն էր երբեմն Հայ երկա-
տարար։

Օսման պէյ անուն տակ պահ-
ւող այս անձն որոյ հայրն երկար
ժամանակ վարած է և է այժմ ազ-
գայական Հայ բողոքական հասա-
րակութեան, ի կոստանտինով
լիս, — անգամ մ'է քաղաքին Հայ-
կական Միութեան, քարտուղարն
է Ս. Լուսաւորիչ մատուց, ասե-
նապետն էր երբեմն Հայ երկա-
տարար։

Օսման պէյ անուն տակ պահ-
ւող այս անձն որոյ հայրն երկար
ժամանակ վարած է և է այժմ ազ-
գայական Հայ բողոքական հասա-
րակութեան, ի կոստանտինով
լիս, — անգամ մ'է քաղաքին Հայ-
կական Միութեան, քարտուղարն
է Ս. Լուսաւորիչ մատուց, ասե-
նապետն էր երբեմն Հայ երկա-
տարար։

Օսման պէյ անուն տակ պահ-
ւող այս անձն որոյ հայրն երկար
ժամանակ վարած է և է այժմ ազ-
գայական Հայ բողոքական հասա-
րակութեան, ի կոստանտինով
լիս, — անգամ մ'է քաղաքին Հայ-
կական Միութեան, քարտուղարն
է Ս. Լուսաւորիչ մատուց, ասե-
նապետն էր երբեմն Հայ երկա-
տարար։

Օսման պէյ անուն տակ պահ-
ւող այս անձն որոյ հայրն երկար
ժամանակ վարած է և է այժմ ազ-
գայական Հայ բողոքական հասա-
րակութեան, ի կոստանտինով
լիս, — անգամ մ'է քաղաքին Հայ-
կական Միութեան, քարտուղարն
է Ս. Լուսաւորիչ մատուց, ասե-
նապետն էր երբեմն Հայ երկա-
տարար։

Օսման պէյ անուն տակ պահ-
ւող այս անձն որոյ հայրն երկար
ժամանակ վարած է և է այժմ ազ-
գայական Հայ բողոքական հասա-
րակութեան, ի կոստանտինով
լիս, — անգամ մ'է քաղաքին Հայ-
կական Միութեան, քարտուղարն
է Ս. Լուսաւորիչ մատուց, ասե-
նապետն էր երբեմն Հայ երկա-
տարար։

Օսման պէյ անուն տակ պահ-
ւող այս անձն որոյ հայրն երկար
ժամանակ վարած է և է այժմ ազ-
գայական Հայ բողոքական հասա-
րակութեան, ի կոստանտինով
լիս, — անգամ մ'է քաղաքին Հայ-
կական Միութեան, քարտուղարն
է Ս. Լուսաւորիչ մատուց, ասե-
նապետն էր երբեմն Հայ երկա-
տարար։

Օսման պէյ անուն տակ պահ-
ւող այս անձն որոյ հայրն երկար
ժամանակ վարած է և է այժմ ազ-
գայական Հայ բողոքական հասա-
րակութեան, ի կոստանտինով
լիս, — անգամ մ'է քաղաքին Հայ-
կական Միութեան, քարտուղարն
է Ս. Լուսաւորիչ մատուց, ասե-
նապետն էր երբեմն Հայ երկա-
տարար։

Օսման պէյ անուն տակ պահ-
ւող այս անձն որոյ հայրն երկար
ժամանակ վարած է և է այժմ ազ-
գայական Հայ բողոքական հասա-
րակութեան, ի կոստանտինով
լիս, — անգամ մ'է քաղաքին Հայ-
կական Միութեան, քարտուղարն
է Ս. Լուսաւորիչ մատուց, ասե-
նապետն էր երբեմն Հայ երկա-
տարար։

Օսման պէյ անուն տակ պահ-
ւող այս անձն որոյ հայրն երկար
ժամանակ վարած է և է այժմ ազ-
գայական Հայ բողոքական հասա-
րակութեան, ի կոստանտինով
լիս, — անգամ մ'է քաղաքին Հայ-
կական Միութեան, քարտուղարն
է Ս. Լուսաւորիչ մատուց, ասե-
նապետն էր երբեմն Հայ երկա-
տարար։

Օսման պէյ անուն տակ պահ-
ւող այս անձն որոյ հայրն երկար
ժամանակ վարած է և է այժմ ազ-
գայական Հայ բողոքական հասա-
րակութեան, ի կոստանտինով
լիս, — անգամ մ'է քաղաքին Հայ-
կական Միութեան, քարտուղարն
է Ս. Լուսաւորիչ մատուց, ասե-
նապետն էր երբեմն Հայ երկա-
տարար։

Դժուարին է նկարագրել այն
բովանդակ յորում երկու անուանի
գործիչներն իրարու հանդիման
Հայոց Հայրենասիրական Միու-
թեան Տեսուչն ու «Երկրակա-
նութեան» գլխավորն զիւրի ընդ խառն համ-
բարեցին զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդարեւ իրենց
գլխավորն զիւրի մէջ և մէկ ժամ
աւելի տանձնապետ մտնական
և գաղտնի խոսակցութեան մը հա-
մար։ Երկու գործիչներու ըն-
թերցան, իրենց յարաբերութեան
կանխակի և ամեն ինչ բացարձա-
կապէս կը հերքէին այն չարամիտ
տարածեալ ըստին թէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի համակիր չէ Տիար Փոր-
թուոլթիսի ընթերցանը։

Սեպտեմբեր 23ին կը կային հրա-
պարտութիւնը արդ

1 Այս այն դիրքն է որոյ համար բանտարկուեցաւ, չարչարուեցաւ և աքսորուեցաւ Թուրքիոյ Տէրուիկենէն խեղճ ծերունի վարդապետը, և չուսկ ուրեմն վտանանեցաւ իւր հորորավայրին մէջ։

2 Նոյնպէս այս այն երգարանն է որոյ համար հրատարակիչը ձերբակալուելով բանտին մէջ աւանդեց իւր հոգին։

ՀԱՅ ԳՈՂՁՈՒԿԱԿԱՆ
ԱՇԽՈՒՂՆԵՐ

— Թէքստայն նախագի Փաթ-
թըրըն գիւղի Հայ գաղթական-
ներէն մին, իւր մայր, կին և զա-
ւակները Քարբերդէն բերել տուած
է վերջերս :

— Տըթ. Գ. Սերովբեան ե-
կաւ ի Միացեալ Նահանգս 1843ին
և մեծաւ յաջողութեամբ իւր
ուսումը ավարտեց Նէլ Համալ-
սարանին մէջ ի նիւ Հէյլըն 1853ին :
Նա իւր ուսմանց մէջ առաջնակարգ
գիւրքն ունէր և մասնաւորապէս
խիստ յաջող էր Բիթմական գի-
տութեան մէջ :

1856ին քիմիական խառնուրդ
մը կամ տեսակ մը մեղմ հնարեց
որով, ըստ իւր մասնաւոր գրու-
թեան, տալաքեալ պանգոնոգ-
ները գերծ կլինէին լուսանկարով
կամ նոյն օրինակ մեթոտով կեղ-
ծուելու լուսնագէ : Այս պանգոնոգ-
ներու օրինակները մինչ ցարդ
գտնուին ոմանց ըով : Տըթ. Սե-
րովբեանի այս գիւտին համար
հարկը հազար տոլարներ տուող-
ներ կային այն ժամանակները :

Յիշեալ անձը վերադարձաւ
ի Կ. Պոլս 1857ին, ուր իւր ար-
ժանիքն թէ իւր հմուտ բժիշկ և
թէ իւր բարձր անձնաւորութիւն
գնահատուեցաւ և շուտով համ-
բաւ ստացաւ թէ Հայ, թէ Տաճիկ
և թէ Անգղիացի երեսելեաց և
ընդհանրութեան մէջ :

— Հայոց Ամերիկայի անդա-
նիկ գաղթականն, Տր. Օսկան-
եան Անգլիայէն մի պատկերա-
գրող հատոր հրատարակած է
1857ին Վոլաթեան և իւր ժողո-
վուրդը՝ անուն, 438 երեսնե-
րէ բաղկացեալ, կարծէ որ մեր
Անգլիագէտ աղբայրիք աչքէ ան-
ցիկենն այդ հետաքրքրական մատ-
եան :

— Տըթ. Ուլլըտ Փարքըր,
քաղաքայն նշանաւոր բժիշկներէ
մին, կրթ թէ աղբայրներու հար-
կերն իննսունը, ոճադործներու
հարկերն ութսունը, խնէիներու
հարկերն երեսուն և կինոյը և
մեռնողներուն հարկերն տասը
արեքսող անձինքներն են ընդհա-
րապէս :

— Պ. Դանիէլ Գարրիէլեան,
որդի Պատ. Կ. Գարրիէլեանի, Կ.
Պոլսէն Նիւ Եօք հասած է վերջե-
րս և մտադիր է հոս գործով
գրադիլ Պ. Գարրիէլեան արդէն
երկար առնէ մնայած է հոս իւր
հոգեւոր հետ և իւր ուսումնաւոր-
է նմանապէս Միացեալ Նահան-
գաց մէջ :

— Պ. Սրապիոն Միլերոնեան
որ վերջերս Կ. Պոլսէն եկաւ,
Յիշեալ պիտի երթայ գերծակու-
թեամբ պարապելու :

— Տըթ. Միլերոնեան, որ քանի
մը տարի է ի վեր Յիշեալ հաստա-
ուած է ընտանեօք, նորիկ Սրա-
պիոնի հօրեղբայրն է :
— Սրապիոնի Միլերոնեան,
որ վերջերս Կ. Պոլսէն եկաւ,
Յիշեալ պիտի երթայ գերծակու-
թեամբ պարապելու :

— Տըթ. Սարգիս Ուաշա-
տոնեան, որ 1848 թուականին
Միացեալ Նահանգս եկած և Պոս-
թօնի մէջ ուսած է ատամնագոր-
ծութեան, բազում տարիներէ
հետէ Պոլսը մէջ համալսար-
նական ատամնագործ մ'է :

— Դանիէլի (Գարրիէլեան) Յա-
րութեան Հայթայեան անուն 30
տարեկան երկտասարդն որ հոկ.
31ին Նիւ Եօք հասած և սրտի
հիւանդութիւն ունեցած լինելուն
համար տեղական իշխանութեան
կողմանէ Լոնկ Այլընքօլտէ հիւան-
դանոցն փոխադրուած էր, անց-
եալ ամսոյ 14ին ետ դրուեցաւ
կառավարութեան հրամանաւ :

— Արժ. Յովսէփ Վ. Սարա-
եան Ս. Պատարագ մատոյց Նոյ.
18ի Կիւրակին Ս. Ոսկերեան մատ-
րան մէջ՝ ուր ներկայ էին բազ-
մաթիւ բարեպաշտ աղայներ :

— Ծ. Ծ. Առաքելեան որ իւր
մանկութեան ատեն Պոսթըն ե-
կած և հոն ուսումն առնելէ վերջ
ամուսնացած է յիշեալ քաղա-
քի մէջ, ունի ընդարձակ տպարան
մը Անգլիկներէ զբոյր տպագրու-
մ. Պ. Առաքելեան Պոսթընի Հայ բո-
ղոքականաց Կիրանորեայ վար-
ժարանի տնօրէնն է և փախդող
ընդհանուր Հայութեան բարձ-
րացման :

— Ամերիկեան Պօլսը ընկե-
րութեան վերջի տարեկան տե-
ղեկագրին նայելով ընկերութիւնն
824 հազար տոլար ծախս ըրած է

ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՄԱՐ ԻՄՍԱՍՈՒՆ
ԽՈՍՔԵՐ

— Եթէ կուզես գիտնալ թէ
մէկ տարւոյ ի՞նչ կարծէ, ջանայ
տուար մը փոխ առնել :

— Երբ մէկը յնայ, զայն
հարուածողներ շատ կըլլան :

— Ոսկին զատուած մ'է ո-
րուն երկրպագութիւն կընեն մար-
դիկ ամէն կլիմաներու տակ՝ ա-
ռանց մասնաւոր տաճար մը ունե-
նալու :

— Գեղեցիկ համբաւն գեղե-
ցիկ դէմքէն նախապատէ և միշտ :

— Երբ խաղողութիւնն դուռ-
նէն դուրս կընէ, աղբատութիւ-
նըն պատուահին ներս կուգայ :

— Այն որ չորս ունի և կը
ծախսէ հինգ, քսակի մը պէտք
չունի երբեք :

— Բան մը գնելու ատեն
մարդս հարկի աղբերու պէտք
ունի, բայց վաճառելու ատեն մէկ
աշիք մը միայն :

— Մոլը երկտասարդն աղբատ
կը լինի իւր ծերութեան ատեն :

— Այն որ մէկ անգամէն շատ
մը բաներ ընել յանձն կառնէ,
շատ քիչ անգամ կընայ բան մը
չիտակ ընել իր կեանքին մէջ :

— Բարի կինն ու առողջու-
թիւնն մարդուս մեծագոյն հա-
րստութիւններն են :

— Խնդրութիւն է բարեկամ
մը պահել ինչ որ ծանօթ է թը-
նամին :

— Այն հարուստն որ իւր
հարստութիւնը ձեռք բերած է
պատուաւոր կերպիւ և կը գործա-
ծէ զայն ուղղի կերպիւ, օրհնու-
թիւնն մ'է հասարակութեան հա-
մար :

— Պատասխանելէ առաջ մէկ
մարդ մը միայն լսէ, բայց շատեր
լսէ որդիւնէ առաջ :

— Լեզուի համար սանձ մը
կարեւոր գործի մ'է մարդուս
ամէն տեղ :

— Շատ հիւրերու հետ իւր
գրամն մտնող մարդը, իւր տունն
ու խոնարհի գաւառի կը ձգէ :

— Ուրիշ արհեստն միշտ
արժէքաւոր էր թուի :

— Մի ջանքով աշխարհի, այլ
քո խոշոր հանձնի ըլլալ :

— Մանկան մը համար երկու
լուսադոյն գործը կան. սոցա մին
է բարի մօր մը երեսն, իսկ միւսն
է անոր կեանքն :

— Զմտութեան թիւնն — պարզ,
յոտակ, պատուաւոր ճշմարտու-
թիւնն — ամեն պարագայի մէջ
ապահովն է ամեն մահկանացուն
համար :

— Ինչ որ մանուկներն տունը
կը լսեն հրապարակ կելնէ միշտ :

— Գաւիկը հարցորդ ինչ որ
հարկ է քեզի գնել :

— Մեղուսն ու մետաքսը աղ-
քատի խոհանոցին կրակը կը մա-
րեն միշտ :

— Խնէթը շատ բան կուզէ,
բայց այն որ կուտայ մեծագոյն
խնէթն է :

— Խրատ մի տուր բնաւ, եթէ
չեն խնդրի քեզնէ :

— Ոսկին աշխարհի մէջ կրնայ
գնել ամէն բան, բայց անիչ որ
ամէնէ հարկաւորն է մարդուս
համար — երջանկութիւնն :

— Բարի օրինակն ամէնէն
աղէկ քարոզ մ'է ինքնին :

— Հայր մը գտնծ մ'է, եղ-
բայր մը երջանկութիւն, իսկ բա-
րեկամն թէ մին է և թէ միւսն :

— Մաքուր խոշոր կրնայ
տանիլ ամէն դժուարութիւն :

— Իմաստուն մարդը կը փո-
անգամ պատկէ գտնենք, սակայն
Ամերիկայի Հայոց Արժ. Հովիւն,
երկու օր վերջ Նիւ Եօք գա-
լով եպիսկոպոսական Եկեղեց-
ւոյ պատկին վաւերական և
ընդունելի լինին յայտնելէ
վերջ օրհնեց Նորադարձի ամուր
ներն ու ամուսնութեան վկա-
յադիր տուաւ անոնց :

— Երբ արդի մէջ տեղ կայ,
կայ նաեւ տեղ տանք մէջ :

— Հարուստ հագուստներն
չիւղ մ'ալ չեն արժեքի անոր հա-
մար որ աղքատ մըքի մը տէրն է :

— Յոյրը հաւելի մ'է. ոմանք
անոր դեղնոցը ձեռք կը ձգեն,
ոմանք սպիտակ մասը և ոմանք
կեղեւը միայն :

ՊԱՏՃԵՆ

ՏԵՆԿԱԳՐԻ ԺՈՒՆԻԹԵԱՆ

Ս. Փ. ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

ՈՒՍՐԸՐԻ

Առաքեալ ի Պատրիարքարան

1891 Սեպտեմբեր 20

(Շաբ. տես թիւ 47)

Իրաց այս միժակը առաւել
ծանրացուց Հոգաբարձութեանս
մտահոգութիւնը, որովհետեւ կը
նկատէր թէ ինչպէս այլ շինուա-
ծատէրք՝ ինքն ևս քանի մը հար-
կը տուար աւելի ծախք ընել
պիտի պարտաւորէր եթէ գործի
ձեռնարկը. այսու հանդերձ հարկ
էր գիտնալ գոնէ շինութեան
համար ըլլալիք ծախքն ճշդիւ և
ներկայացնել ժողովրդեան՝ լըն-
դերն բոլոր պարագաներովը, որ-
պէս զի ի դուր տրտնջանաց և
բամբասանաց տեղի չտուէր. ուս-
տի Հոգաբարձութիւնս յանձնա-
րարեց իւր Նախագահին՝ պատ-
րաստուած ծրագիրներն գնահա-
տութեան ենթարկել տալ ըստ
օրինի. ըստ այս որոշման ճարտա-
արպետն զորս զխաւոր շինուա-
ծապետներու ուրոյն ուրոյն գնա-
հատութեան ենթարկելով՝ պատ-
րաստուած ծրագիրներն ստացաւ
իրենց գրուող պատասխաններն,
յորս նշանակեալ գներն էին 6270,
6550, 6700 և 7000 տոլար և ըստ
օրինի ամենէն նուազ գին 6270
նշանակողին կնիւր շինելու իրա-
ւունքը : Գնահատութեան ար-
դիւնքը ի սկզբանէ ենթադրուա-
ծէն այսչափ տարբեր գտնելով
Հոգաբարձութիւնն չպիտի համար-
ձակէր նուշտ շինութեան ձեռ-
նարկի և թէ տեղոյն ժողովուր-
դըն հաճութիւն ալ յայտնէր,
այն պատճառաւ՝ որ թէ յԱռաջիկ
և թէ չընկալալ բազմապէս տեղեր
միանգամ հանգանակութիւն կա-
տարուած վերջացած էր գրեմն
օգնութեան յոյս չկար, և միայն
200 տոլարի չափ պարտաւոր կամ
ապահովներով հանդերձ 800 տո-
լարի չափ գումար մը ունէր. բայց
նկատելով թէ աստի անտի կա-
րող անձնաւորութիւններէ քա-
ղաքական նամակներ կը հասնին.
նկատելով թէ ժողովրդեան մէջ
Եկեղեցի մը ունենալու եռանդն
ընդհանուր է և մասնաւոր շինու-
թիւնն յետագայի գաղափարին
դէմ արտունջներ կ'ընեն. նկա-
տելով թէ հանգանակուած դրամն
նպատակին չծառայեցուած լինե-
լու անպատշաճութենէ զատ ան-
վերջնալի առարկութեանց և պա-
հանջմանց տեղի պիտի տրուի
խեղճութեամբ : Նկատելով թէ
չէնքը չլինել որդուի իսկ՝ ճար-
տարպետն գնահատութեան չա-
փով իր վարձքն ստանալ պիտի
պահանջէ ըստ օրինի և Եկեղեցւոյ
սնտուկը կամ ժողովուրդը 200
տոլարէ աւելի ի դուր պիտի վա-
տնէ. նկատելով թէ տեղական թե-
թերու մէջ ծանուցումն տեղի ու-
նենալէ վերջը աղբին պատկին
ալ կ'պարտաւորէ գործն ի դուրս
հանելու ջանալ. նկատելով մասնա-
ւոր թէ՛ «Այլ լինի պէնք» կոյ-
ուած դրամաւորութեան 20 տարիէ
վճարելու պայմանաւ և 100ին տա-
րին 5 տոկոսով 4000 տոլար փոխ
տուր հաճութիւն կ'այտնէ, նաեւ
Հոգաբարձութեանս անդամներէն
նախընտրականալ անձինք եւս
երկայն պայմանաւորուած 1200 տո-
լար վերտուր փոխ տալով դիւ-
րութիւն մը ընծայել կուզեն գոր-
ծոյն : Բոլոր քաղաքներու Յուլիս
ամսոյ 20ին ժողովուրդէն ալ հա-
ւանութիւն ստանալէ զինի յանձ-
նարարեց իւր Նախագահին տա-
րագրել շինութեան պայմանագի-
րըն 6270 տոլար գին դնող Պր.
Պիկոյին հետ. այս գործողութիւնը
Հոգաբարձութեանս անդամներէն
ճարտարապետին և Հոգաբարձու-
թեանս անդամներէն Պր. Գեորգ
ճողպեանի ի 23 Յուլիս ամսոյ, և
27ին Եկեղեցւոյ հիմանց պեղումը
սկսելէ յետոյ վերստին հանգանա-
կութեան ձեռնարկեց Նախագահ
Հայրն՝ որուն աշխատակցեան Հո-
գաբարձութեանս բոլոր անդամք

մասնաւորապէս Պր. Պապարճեան
Թաշեան, Պր. Յովհաննէս Երզ-
ճեան և Պր. Մարտիրոս Պապարճե-
ան շրջելով հայարնակ քաղաք-
ներն. և այսպիսի միահամուռ և
անվհատ աշխատութեան շնորհիւ
յաջողեցաւ Հոգաբարձութիւնս
հանգանակութեան գումարն հաս-
ցնել 5460 տոլար 73 սէնթի, որոյ
վրայ աւելցնելով պանդապէն փոխ
առած 4000 տոլարն ալ եղաւ 9460
տոլար 73 սէնթ. սոյն գումարով
կարացինք ոչ միայն դժագրու-
թեանց մէջ նշանակեալ շինուե-
լիք մասերն լրացնել, այլ և անդ
յիշատակեալ ժողովարանի թերի
մնալիք մասն և Եկեղեցւոյ աւագ
սեղանի շինութիւնն ալ կատա-
րել, նաեւ պայմանագրեալ գու-
մարէն դուրս կ'ոյղղիին և շէն-
քին հարաւակողմի հիմանց խո-
րացուցման համար տեղի ունե-
ցած արտաւոյ կարգի ծախքերն
վճարել, շէնքին երկու մասերը
միանգամայն ձմրան տաք օդով
ջեռուցանելու համար ջերմոց մը
վերջնապէս թէ Եկեղեցին և թէ
ժողովարանը ամեն կարեւոր պէ-
տքով կաշաւորել, որով ծախուց
գումարն ալ յանգեցաւ 9460 տո-
լար 60 սէնթի : Հարկ է աստ յի-
շել թէ՛ շէնքին կաշաւորման
մեծապէս նպաստեցին ընծայաբե-
րութիւնք Մեծ. Աղբայնոց, և
բայց ի հաւելցողցին մէջ նշանակ-
անքներէն ստացաւ Հոգաբարձու-
թիւնս հետեւեանքը. ճարտար-
արուեստ մի պատկեր Ս. Աստ-
ուածածնայ Յիսուս ի դիւրի նկար-
եալ և նախկեալ ի Պր. Գառնիկ
Էջմէշեանէն, մէկ վարագոյր աղ-
նիւ կերպաւ 16 ոտք երկայն 9
նշանակողին կնիւր շինելու իրա-
ւունքը : Գնահատութեան ար-
դիւնքը ի սկզբանէ ենթադրուա-
ծէն այսչափ տարբեր գտնելով
Հոգաբարձութիւնն չպիտի համար-
ձակէր նուշտ շինութեան ձեռ-
նարկի և թէ տեղոյն ժողովուր-
դըն հաճութիւն ալ յայտնէր,
այն պատճառաւ՝ որ թէ յԱռաջիկ
և թէ չընկալալ բազմապէս տեղեր
միանգամ հանգանակութիւն կա-
տարուած վերջացած էր գրեմն
օգնութեան յոյս չկար, և միայն
200 տոլարի չափ պարտաւոր կամ
ապահովներով հանդերձ 800 տո-
լարի չափ գումար մը ունէր. բայց
նկատելով թէ աստի անտի կա-
րող անձնաւորութիւններէ քա-
ղաքական նամակներ կը հասնին.
նկատելով թէ ժողովրդեան մէջ
Եկեղեցի մը ունենալու եռանդն
ընդհանուր է և մասնաւոր շինու-
թիւնն յետագայի գաղափարին
դէմ արտունջներ կ'ընեն. նկա-
տելով թէ հանգանակուած դրամն
նպատակին չծառայեցուած լինե-
լու անպատշաճութենէ զատ ան-
վերջնալի առարկութեանց և պա-
հանջմանց տեղի պիտի տրուի
խեղճութեամբ : Նկատելով թէ
չէնքը չլինել որդուի իսկ՝ ճար-
տարպետն գնահատութեան չա-
փով իր վարձքն ստանալ պիտի
պահանջէ ըստ օրինի և Եկեղեցւոյ
սնտուկը կամ ժողովուրդը 200
տոլարէ աւելի ի դուր պիտի վա-
տնէ. նկատելով թէ տեղական թե-
թերու մէջ ծանուցումն տեղի ու-
նենալէ վերջը աղբին պատկին
ալ կ'պարտաւորէ գործն ի դուրս
հանելու ջանալ. նկատելով մասնա-
ւոր թէ՛ «Այլ լինի պէնք» կոյ-
ուած դրամաւորութեան 20 տարիէ
վճարելու պայմանաւ և 100ին տա-
րին 5 տոկոսով 4000 տոլար փոխ
տուր հաճութիւն կ'այտնէ, նաեւ
Հոգաբարձութեանս անդամներէն
նախընտրականալ անձինք եւս
երկայն պայմանաւորուած 1200 տո-
լար վերտուր փոխ տալով դիւ-
րութիւն մը ընծայել կուզեն գոր-
ծոյն : Բոլոր քաղաքներու Յուլիս
ամսոյ 20ին ժողովուրդէն ալ հա-
ւանութիւն ստանալէ զինի յանձ-
նարարեց իւր Նախագահին տա-
րագրել շինութեան պայմանագի-
րըն 6270 տոլար գին դնող Պր.
Պիկոյին հետ. այս գործողութիւնը
Հոգաբարձութեանս անդամներէն
ճարտարապետին և Հոգաբարձու-
թեանս անդամներէն Պր. Գեորգ
ճողպեանի ի 23 Յուլիս ամսոյ, և
27ին Եկեղեցւոյ հիմանց պեղումը
սկսելէ յետոյ վերստին հանգանա-
կութեան ձեռնարկեց Նախագահ
Հայրն՝ որուն աշխատակցեան Հո-
գաբարձութեանս բոլոր անդամք

Յոյրը հաւելի մ'է. ոմանք
անոր դեղնոցը ձեռք կը ձգեն,
ոմանք սպիտակ մասը և ոմանք
կեղեւը միայն :

Երանապատկան պարտք կը
համարի Հոգաբարձութիւնս ի
վախճան տեղեկագրին իւր շնոր-
շիլ թէ՛ շէնքին կաշաւորման
մեծապէս նպաստեցին ընծայաբե-
րութիւնք Մեծ. Աղբայնոց, և
բայց ի հաւելցողցին մէջ նշանակ-
անքներէն ստացաւ Հոգաբարձու-
թիւնս հետեւեանքը. ճարտար-
արուեստ մի պատկեր Ս. Աստ-
ուածածնայ Յիսուս ի դիւրի նկար-
եալ և նախկեալ ի Պր. Գառնիկ
Էջմէշեանէն, մէկ վարագոյր աղ-
նիւ կերպաւ 16 ոտք երկայն 9
նշանակողին կնիւր շինելու իրա-
ւունքը : Գնահատութեան ար-
դիւնքը ի սկզբանէ ենթադրուա-
ծէն այսչափ տարբեր գտնելով
Հոգաբարձութիւնն չպիտի համար-
ձակէր նուշտ շինութեան ձեռ-
նարկի և թէ տեղոյն ժողովուր-
դըն հաճութիւն ալ յայտնէր,
այն պատճառաւ՝ որ թէ յԱռաջիկ
և թէ չընկալալ բազմապէս տեղեր
միանգամ հանգանակութիւն կա-
տարուած վերջացած էր գրեմն
օգնութեան յոյս չկար, և միայն
200 տոլարի չափ պարտաւոր կամ
ապահովներով հանդերձ 800 տո-
լարի չափ գումար մը ունէր. բայց
նկատելով թէ աստի անտի կա-
րող անձնաւորութիւններէ քա-
ղաքական նամակներ կը հասնին.
նկատելով թէ ժողովրդեան մէջ
Եկեղեցի մը ունենալու եռանդն
ընդհանուր է և մասնաւոր շինու-
թիւնն յետագայի գաղափարին
դէմ արտունջներ կ'ընեն. նկա-
տելով թէ հանգանակուած դրամն
նպատակին չծառայեցուած լինե-
լու անպատշաճութենէ զատ ան-
վերջնալի առարկութեանց և պա-
հանջմանց տեղի պիտի տրուի
խեղճութեամբ : Նկատելով թէ
չէնքը չլինել որդուի իսկ՝ ճար-
տարպետն գնահատութեան չա-
փով իր վարձքն ստանալ պիտի
պահանջէ ըստ օրինի և Եկեղեցւոյ
սնտուկը կամ ժողովուրդը 200
տոլարէ աւելի ի դուր պիտի վա-
տնէ. նկատելով թէ տեղական թե-
թ

